

peste diferite părți ale corpului, cauzându-i, conform raportului de expertiză medico-legală nr.247D din 11.11.2016, vătămări corporale ușoare, manifestate prin fractura dinților 3 și 4 de pe maxilă pe dreapta și echimoză în jurul ochiului stâng cu trecere pe obrazul stâng.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul M.Buzu în numele părții vătămate, care a solicitat casarea acesteia în latura civilă, rejudecarea cauzei în partea casată și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă încasarea în mod solidar de la inculpați în beneficiul lui A.Oaserele a prejudiciului material în mărime de 9198 lei pentru tratamentul primar, 70400 lei pentru tratamentul stomatologic și protezarea cavității bucale, a prejudiciul moral în mărime de 100000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2000 lei, invocând că inculpații au declarat că sunt de acord să repare prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar la materialele dosarului sunt anexate toate înscrisurile necesare care certifică sumele solicitate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2018, apelul declarat de către avocatul M.Buzu în numele părții vătămate a fost admis, casată sentința în latura civilă, rejudecată cauza în această parte și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care s-a dispus încasarea în mod solidar de la M.Mocanu și I.Stratan în beneficiul lui A.Oaserele a prejudiciului material în mărime de 9198 lei și 70400 lei pentru tratamentul stomatologic, a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2000 lei și a prejudiciului moral în mod separat de la fiecare câte 20000 lei. În rest, sentința a fost menținută.

În motivarea soluției pronunțate instanța de apel a reținut că sentința a fost contestată doar în latura civilă.

Astfel, verificând argumentele invocate în apel sub acest aspect, prin prisma art.219 și 221 Cod de procedură penală și ținând cont de prevederile art.1398, 1422 și 1423 Cod civil, a conchis că prima instanță a soluționat greșit acțiunea civilă, or, având în vedere că, prin săvârșirea infracțiunii partea vătămată a fost supusă suferințelor fizice și psihice, pretențiile de ordin financiar înaintate de aceasta împotriva inculpaților sunt întemeiate și că urmează a fi acceptate, cu excepția sumei solicitate pentru repararea prejudiciului moral, care, în opinia instanței, este doar parțial întemeiată.

În sensul celor indicate supra, instanța de apel a reținut gravitatea suferințelor psihice și fizice, impactul asupra stării de sănătate a părții vătămate, faptul că părții vătămate, prin aplicarea multiplelor lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, i-au fost cauzate vătămări corporale ușoare, manifestate prin fractura dinților 3 și 4 de pe maxilă pe dreapta și echimoză în jurul ochiului stâng cu trecere pe obrazul stâng, fiind necesară efectuarea tratamentului medical, gradul de vinovăție, rolul și comportamentul inculpaților.

Consecvent, instanța de apel a considerat că încasarea în beneficiul părții vătămate a prejudiciului moral în mărime de câte 20000 lei de la fiecare inculpat va constitui o satisfacție echitabilă pentru suferințele fizice și psihice suportate de către partea vătămată, precizând totodată, că suma solicitată de 100000 lei este exagerată.

Cu referire la prejudiciul material, instanța de apel a indicat că sumele de 9198 lei și 70400 lei solicitate pentru tratamentul stomatologic și protezare sunt întru totul justificate prin înscrisurile anexate la materialele cauzei. Pe aceleași motive, instanța de apel a considerat justificată încasarea din contul inculpaților în beneficiul părții vătămate a cheltuielilor pentru asistență juridică în mărime de 2000 lei.

5. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar avocatul Gh.Trifan în numele inculpaților care, invocând temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia în latura civilă și menținerea sentinței în această parte, pe motiv că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția; - instanța a soluționat greșit acțiunea civilă, apreciind arbitrar probele care au fost puse la baza justificării prejudiciului material; - instanța eronat a reținut drept probă certificatul eliberat de medicul dentist al SRL „Djavelea dent”, pe acesta nefiind indicată data adresării părții vătămate la medicul dentist – până la comiterea infracțiunii imputate inculpaților sau după, fiind imposibilă stabilirea legăturii dintre fapta ilicită și prejudiciul solicitat; - nu a fost stabilit cuantumul corect necesar pentru tratamentul stomatologic, or, medicul dentist doar presupune că pentru tratamentul respectiv va fi nevoie de suma de 70400 lei; - instanța nu a luat în considerare că, în ședința primei instanțe, avocatul S.Secui în numele părții vătămate a solicitat încasarea din contul inculpaților doar câte 3066 lei de la fiecare, cu titlu de prejudiciu material; - instanța a dispus încasarea prejudiciului moral în mărime exagerată, disproporționată în raport cu fapta comisă de către inculpați și nu a ținut cont că de la a treia persoană inculpată, în privința căreia cauza a fost disjunsă, s-a dispus încasarea prejudiciului moral în aceeași mărime, fapt ce va duce la îmbogățirea fără justă cauză a părții vătămate.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, ținând cont de opinia procurorului, a părții vătămate și a avocatul acesteia expuse în referințe, prin care se solicită declararea inadmisibilității recursului, Colegiul penal conchide că recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform art.424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute în art.427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără însă a i se agrava situația inculpatului.

În conformitate cu prevederile art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Reieșind din textul recursului, recurentul invocă că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, temei ce se regăsește în pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală.

Colegiul penal reține că, întru susținerea recursului declarat, recurentul a invocat că instanța de apel greșit a dispus încasare prejudiciului material pentru tratamentul stomatologic în mărimea solicitată de partea vătămată, cuantumul acestuia nefiind unul cert; - nu a luat în considerare că, în ședința primei instanțe, avocatul S.Secui în numele părții vătămate a solicitat încasarea din contul inculpaților doar câte 3066 lei de la fiecare, cu titlu de prejudiciu material; - instanța a dispus încasarea prejudiciului moral într-o mărime exagerată.

Cu referire la cel din urmă pasaj, Colegiul penal menționează că, potrivit art.219 alin.(1) și (4) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se întentează prin depunerea unei cereri, adresate procurorului sau instanței de judecată, de către persoanele fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale sau morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia. La evaluarea cuantumului prejudiciului moral, instanța de

judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

Consecvent, conform art.1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Instanța de recurs ține să enunțe că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă despăgubire, iar cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensatoriu, ținând cont că acesta să nu constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor, dar nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

Respectiv, ținând cont de suferințele fizice și psihice raportate la consecințele infracțiunii săvârșite de către inculpați față de partea vătămată, Colegiul penal consideră că prejudiciul moral în mărime de câte 20000 lei de la fiecare inculpat, dispus spre încasare de către instanța de apel este echitabil pentru suferințele psihice suportate de către partea vătămată și în limitele legislației pertinente, citate supra.

Complementar, cu referire la argumentul recurentului, precum că instanța de apel nu a ținut cont că de la a treia persoană inculpată, în privința căreia cauza a fost disjunsă într-o procedură penală separată, s-a dispus încasarea prejudiciului moral în aceeași mărime, fapt ce va duce la îmbogățirea fără justă cauză a părții vătămate, Colegiul penal menționează că, potrivit textului deciziei instanței de apel, cuantumul prejudiciului moral a fost apreciat, nu ca un cuantum general pentru cauzarea prejudiciului prin infracțiune, ci personal, fiind raportat la fiecare inculpat în parte, ținându-se cont de rolul fiecăruia în comiterea infracțiunii imputate, încasarea prejudiciului fiind dispusă separat.

Mai mult, potrivit cererii de concretizare a acțiunii civile, partea vătămată, având în vedere că în privința celui de al treilea inculpat cauza penală a fost disjunsă într-o procedură penală separată, a solicitat încasarea de la inculpați a prejudiciului moral de la fiecare a câte 33000 lei.

Respectiv, stabilirea cuantumului prejudiciului moral nu depășește suma solicitată de partea civilă, fiind luat în vedere, inclusiv faptul că în privința celui de al treilea inculpat cauza penală a fost disjunsă și premise de a considera că în cauză ar fi prezentă situația îmbogățirii fără justă cauză a părții vătămate nu sunt.

La acest capitol, Colegiul penal sesizează că instanța de apel, la aprecierea cuantumului prejudiciului moral, a dat deplină eficiență normelor precitate, probelor și circumstanțelor cauzei, examinându-le, inclusiv sub aspectul invocat în recurs, și dându-le o apreciere corespunzătoare, conform art.414, 417 Cod de procedură penală, s-a pronunțat argumentat și detaliat asupra motivelor care au dus la stabilirea anume a cuantumului de câte 20000 lei de la fiecare inculpat în contul prejudiciului moral, indicând temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului declarat de către avocatul M.Buzu în numele părții vătămate, precum și motivele adoptării soluției în această parte.

Având în vedere acest aspect, instanța de recurs își însușește în întregime alegațiile instanței de apel (f.d.73-75 vol.2), redate succint la pct.4 al prezentei decizii și consideră că o expunere repetată asupra lor este inutilă, fapt ce este în deplină concordanță cu jurisprudența și practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, care în cauza *Albert vs România* din 16.02.2010, în pct.37 al Hotărârii a statuat că, dacă art.6 § 1 din Convenția EDO obligă instanțele să își motiveze deciziile, acesta nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994*). Cu toate acestea, noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale și să nu se fi mulțumit să confirme pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (*Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie 1997*).

Cu referire la argumentul recurentului, precum că instanța nu a luat în considerare că, în ședința primei instanțe, avocatul S.Secui în numele părții vătămate a solicitat încasarea din contul inculpaților doar câte 3066 lei de la fiecare, cu titlu de prejudiciu material, Colegiul penal menționează că, potrivit art.221 alin.(1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se intentează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal până la *terminarea cercetării judecătorești*.

Potrivit art.376 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, după cercetarea tuturor probelor din dosar și a celor prezentate la judecarea cauzei, președintele ședinței de judecată întreabă părțile dacă doresc să dea explicații suplimentare ori să formuleze cereri sau, după caz, demersuri noi pentru completarea cercetării judecătorești. Dacă nu au fost formulate cereri sau demersuri noi sau după soluționarea cererilor și demersurilor formulate și îndeplinirea în cazurile necesare a acțiunilor procesuale suplimentare, președintele ședinței de judecată declară *cercetarea judecătorească terminată*.

Potrivit art.413 alin.(1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Respectiv, în cazul contestării sentinței cu apel, cercetarea judecătorească ia sfârșit conform prevederilor art.376 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, adică la terminarea cercetării judecătorești.

Subsecvent, Colegiul penal constată că, în ședința de judecată a primei instanțe din 21.12.2018, avocatul S.Secui în numele părții vătămate a înaintat cerere de intentare a acțiunii civile, concretizată la aceeași dată de către partea vătămată, prin care solicită încasarea din contul inculpaților a prejudiciului material în mărime de câte 3066 lei fiecare (f.d.2-12, 18 verso vol.II), fiind respectate prevederile citate supra. Prin aceeași cerere a fost solicitat și prejudiciul moral.

Prin sentință, acțiunea civilă a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din contul inculpaților în beneficiul părții vătămate a prejudiciului material în mărimea solicitată - a câte 3066 lei de la fiecare, iar a prejudiciului moral în mărime de doar câte 3500 lei de la fiecare.

Nefiind de acord cu sentința, avocatul M.Buzu în numele părții vătămate a solicitat casarea acesteia și admiterea acțiunii civile, stabilindu-i de această dată o valoare mai mare, și anume: încasarea în mod solidar de la inculpați în beneficiul

părții vătămate a prejudiciului material pentru tratamentul primar - în mărime de 9198 lei și pentru transplant dentar – în mărime de 70400 lei, a prejudiciul moral în mărime de 100000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2000 lei.

Având în vedere cele expuse, Colegiul penal consideră oportun să precizeze că, în virtutea art.221 alin.(3), art.376 alin.(1) și (2) și art.413 alin.(1) Cod de procedură penală, dacă este necesar, partea civilă își poate concretiza pretențiile în orice fază a examinării cauzei penale, de la pornirea procesului penal și până la momentul în care președintele ședinței de judecată, inclusiv cea de apel declară *cercetarea judecătorească terminată*.

Prin urmare, coraportând evenimentele și legislația procesual penală descrise, argumentul recurentului, precum că instanța nu a luat în considerare că în ședința primei instanțe avocatul S.Secui în numele părții vătămate a solicitat încasarea din contul inculpaților doar câte 3066 lei de la fiecare, cu titlu de prejudiciu material, Colegiul penal îl consideră pur declarativ. Or, așa cum se distinge din recursul declarat, recurentul nu a indicat vreo normă legală, care să limiteze partea civilă la solicitările și valoarea acestora formulate exclusiv până la declararea de către președintele ședinței de judecată din prima instanță a terminării cercetării judecătorești.

Cu referire la prejudiciul material reieșit din necesitatea efectuării tratamentului stomatologic, instanța de recurs precizează următoarele.

Potrivit art.219 alin.(3) Cod de procedură penală, prejudiciul material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru tratamentul părții vătămate și îngrijirea acesteia.

Reieșind din materialele incontestabile ale cauzei și anume, din raportul de expertiză medico-legală nr.247D din 11.11.2016, părții vătămate i-au fost cauzate prin infracțiune vătămări corporale ușoare, manifestate prin fractura dinților 3 și 4 de pe maxilă pe dreapta și echimoză în jurul ochiului stâng cu trecere pe obrazul stâng, fiind necesară efectuarea tratamentului medical.

Consecvent, potrivit art.387 alin.(1) și (3) Cod de procedură penală, o dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

În cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă.

Totodată, potrivit art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Astfel, deși partea vătămată a prezentat în instanță certificatul eliberat de către medicul dentist a „Djavelea Dent” SRL, potrivit căruia pentru tratament stomatologic partea vătămată are nevoie de 70400 lei, acest act nu este unul probator. Or, suma indicată este doar una care se presupune că va fi cheltuită în viitor și nu una care deja a fost consumată. Or, actul prezentat de partea vătămată nu este un bon de plată eliberat în condițiile legislației de rigoare și nu certifică faptul că procedurile stomatologice de transplant au fost efectuate și că au costat 70400 lei, precum și că medicul dentist a încasat anume această sumă.

Prin urmare, în virtutea normelor pre-citate, Colegiul penal consideră că instanța de apel corect a dedus că părții vătămate în urma acțiunilor inculpaților i-a fost cauzat un prejudiciu material pentru procedura de transplant dentar, însă suma solicitată nu a fost probată în quantumul stabilit.

În consecință, Colegiul penal consideră că decizia instanței de apel în această parte este pasibilă casării, acțiunea civilă în partea prejudiciului material pentru tratamentul stomatologic urmând a fi admisă în principiu, lăsând ca asupra quantumului prejudiciului să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

7. În conformitate cu prevederile art.434 și art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Trifan Gheorghe în numele inculpaților Mocanu Maxim și Stratan Ion, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2018 în latura civilă, în partea încasării prejudiciului material pentru tratamentul stomatologic în mărime de 70400 lei, în cauza penală în privința lui Mocanu Maxim și Stratan Ion, rejudecă cauza și pronunță în această parte o nouă hotărâre, prin care cerința înaintată de Oaserele Alexandru privind încasarea prejudiciului material pentru tratamentul stomatologic se admite în principiu, urmând ca asupra quantumului prejudiciului să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

Celelalte dispoziții ale hotărârii contestate se mențin.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 15 august 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun